

γράφουν οι:

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΑΓΚΑΡΗΣ
Οικονομολόγος ΜΑ - φοροτέχνης -
λογιστής Α', διευθύνων σύμβουλος
της FAO Economics A.E.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ
Δικηγόρος, ειδικός φοροτεχνικός
σύμβουλος

Πώς το χτίσιμο του αφορολόγητου οδηγεί σε φορολογικό έλεγχο με έμμεσες τεχνικές ελέγχου!

«**Ε**χουμε χάσει την αίσθηση της δημιουργίας. Μαζεύουμε απλά στοιχεία για τους επόπτες, την εφορία, τους εισαγγελείς. Βεβαίως, το να σε ελέγχουν έχει τα θετικά του, αλλά όταν κάνεις μόνο αυτό, δεν είσαι τράπεζα...», έλεγε από το 2016, προφητικά, ο **Δημήτρης Μαντζούνης**, τότε διευθύνων σύμβουλος της Alpha Bank, περιγράφοντας την «αλλοίωση» που έχει υποστεί η δουλειά του τραπεζικού συστήματος! Σύμφωνα με την ΑΑΔΕ (και τη σχετική ειδοογραφή) στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των φορολογικών ελέγχων είναι φυσικά πρόσωπα που πέρυσι δήλωσαν εισοδήματα κάτω των 10.000 ευρώ, αλλά το ίδιο διάστημα είχαν καταναλωτικές δαπάνες από 50.000 έως 200.000 ευρώ!

Σε μια περίοδο που ήδη «τρέχει» η υποβολή φορολογικών δηλώσεων, πολλών μάλιστα (προ)συμπληρωμένων, σοβαρό ζήτημα το οποίο χρήζει ιδιαίτερης προσοχής είναι η συμπλήρωση του κωδικού 049.

Ο κωδικός αυτός «θεωρητικά» αφορά τις προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες του καθενός μας, οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί με τραπεζικά μέσα για «τη χορήγηση έκπτωσης φόρου».

Η εσφαλμένη (προ)συμπλήρωση όμως αυτού (συχνά χωρίς άμεση ευθύνη του φορολογούμενου) μπορεί να αποτελέσει εστία πολύ σοβαρών προβλημάτων για τον φορολογούμενο σε μεταγενέστερο διάστημα. Ο προαναφερόμενος κωδικός στο έντυπο του Ε1 είναι (προ)συμπληρωμένος βάσει των στοιχείων τα οποία, κατά την κρίση τους, μονομερώς, χωρίς προηγούμενη γνώση, επεξεργασία και σύμφωνη γνώμη από το πελάτη τους, φορολογούμενο, διαβιβάζουν οι τράπεζες προς την ΑΑΔΕ, βάσει των «διαθέσιμων» στοιχείων των πληροφοριακών τους συστημάτων.

Η σχετική πρακτική είναι πολλαπλώς προβληματική ως προς το είδος των διαβιβαζόμενων πληροφοριών για τους εξής λόγους:

1 Κάθε τράπεζα διαβιβάζει στην ΑΑΔΕ τα ποσά τα οποία αυτή κρίνει, συγκεντρωτικά ανά κατηγορία δαπάνης και όχι αναλυτικά - έκαστη δαπάνη κατά ημερομηνία, ποσό και είδος συναλλαγής.

2 Στη σχετική διαβίβαση, όπως εκ των υστέρων παρατηρούμε, ιδίως επ' αφορμή φορολογικών ελέγχων αρκετά έτη μετά, εμφανίζονται συχνά ουσιαστικά σφάλματα ως προς το ύψος των πραγματικών καταναλωτικών δαπανών τις οποίες διενήργησε μέσα σε ένα έτος ο φορολογούμενος, ιδίως αν αυτός έχει παράλληλα επιχειρηματική δραστηριότητα, με αποτέλεσμα να παράγεται σε βάρος του μια επίπλαστη φορολογική εικόνα με πολύ δυσμενείς και άδικες επιπτώσεις ως προς τη φορολόγησή του.

«Φουσκωμένες» δαπάνες

Στις περιπτώσεις αυτές παρατηρείται το φαινόμενο η τράπεζα να διαβιβάζει στην ΑΑΔΕ, ως καταναλωτικές του δαπάνες με τραπεζικά μέσα, ποσά τα οποία αφορούν επαγγελματικές του δαπάνες ή και ποσά που είναι μεταφορές μεταξύ λογαριασμών του, με τελικό αποτέλεσμα οι τράπεζες να διαβιβάζουν γι' αυτόν στην ΑΑΔΕ «φουσκωμένες» δαπάνες, πολύ μεγαλύτερες του πραγματικού (πέραν και άλλων περιπτώσεων συνήθων καθημερινών συναλλαγών, όπως πληρωμή λογαριασμών από έναν κάτοχο κάρτας συναλλαγών που αφορούν τρίτους κ.ο.κ.).

Δυστυχώς, το σχετικό σφάλμα συχνά δεν προβληματίζει τον φορολογούμενο ή και τον λογιστή του κατά τον χρόνο υποβολής της φορολογικής δήλωσης!

Δαπάνες ιδιαίτερα μεγάλου ύψους στον κωδικό 049, ειδικά αν αυτές υστερούν των δηλωθέντων πραγματικών εισοδημάτων, αποτελούν συνήθη αιτία ελέγχου, φορολογικού ελέγχου διά της εφαρμογής των πλέον διαδεδομένων σήμερα έμμεσων τεχνικών και κυρίως της τεχνικής της ανάλυσης της ρευστότητας.

Από την εμπειρία μας η πλειονότητα των φορολογικών ελέγχων λαμβάνει υπ' όψιν τα ποσά που έχουν διαβιβάσει οι τράπεζες στην ΑΑΔΕ και όχι αυτά τα οποία έχει συμπληρώσει ο φορολογούμενος, έστω και αν είχε την πρόνοια να «διορθώσει» σχετικά τον κωδικό 049 πριν από την υποβολή της φορολογικής δήλωσης.

Το πρακτικό πρόβλημα είναι ότι όλα αυτά ανακύπτουν συνήθως σχεδόν έξι έτη μετά την υποβολή της δήλωσης (ήτοι κοντά στον χρόνο παραγραφής), οπότε και γίνεται ο φορολογικός έλεγχος. Τότε αναδεικνύονται και διαπιστώνονται πραγματικά οι συνέπειες της αρχικά εσφαλμένης υποβληθείσας δήλωσης αλλά και του ελλιπούς τρόπου διαβίβασης των στοιχείων από τις τράπεζες. Τότε που και η μνήμη μας είναι ευλόγως ασθενής και οι τράπεζες καθυστερούν -έως αδυνατούν- να συνδράμουν σε άμεση παροχή στοιχείων στον χρόνο που αξιώνει «εξηγήσεις» ο φορολογικός έλεγχος.

Και στο στάδιο αυτό εκκινεί ο αποδεικτικός «Γολγοθάς»!

Ο φορολογικός έλεγχος «βλέπει» σύνολα δαπανών όπως έχουν διαβιβαστεί από τις τράπεζες και αξιώνει, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος αμφισβητήσει το ύψος των σχετικών δαπανών, να αποδείξει ο ελεγχόμενος ποιες δαπάνες έχουν διαβιβαστεί σε βάρος του λάθος ή επιπλέον από τις τράπεζες.

Ο ελεγχόμενος καλείται να γνωρίζει το σύνολο

λο των κινήσεων -αναλυτικά- τις οποίες χορήγησαν οι τράπεζες ως καταναλωτικές του δαπάνες, ώστε να μπορέσει να κάνει αντιπαραβολικό έλεγχο.

Πλην, όμως, κατά τον χρόνο που διενεργείται συνήθως ο φορολογικός έλεγχος, ήτοι πέντε με έξι έτη μετά το έτος αναφοράς/ελέγχου, η τράπεζα δεν διατηρεί πλέον το αναλυτικό αρχείο των κινήσεων πάνω στο οποίο στηρίχθηκε η συγκεντρωτική της διαβίβαση ή αυτό χορηγείται με δαπάνη του φορολογούμενου και ύστερα από αρκετό διάστημα αναμονής.

Αλυσιδωτά ο ελεγχόμενος, αρκετά συχνά, υπό καθεστώς άγνοιας, πίεσης και αιφνιδια-

ορθωμένες- στα αντίστοιχα εκκαθαριστικά.

Φορολογούμενοι οι οποίοι επί σειρά ετών δηλώνουν σημαντικού ύψους εισοδήματα για έκαστο έτος, διαπιστώνουν ότι δεν έχουν να επικαλεστούν κανένα «περίσσειμα» από προηγούμενα έτη!

Προς αποφυγή όλων των ανωτέρω συνιστώνται τα εξής:

➤ Ως προς τον φορολογούμενο κατά τον χρόνο υποβολής της φορολογικής δήλωσης να γίνεται αναλυτική εξέταση του (προ)συμπληρωμένου κωδικού 049 της δήλωσης, να γίνεται αντιπαραβολή αυτού με τα τραπεζικά στοιχεία αναλυτικών κινήσεων δαπανών τα οποία κατά τον χρόνο υποβολής της δήλωσης είναι ευχερώς προσβάσιμα μέσω web banking (διότι είναι του ακριβώς προηγούμενου έτους από το έτος που υποβάλλει τη δήλωση).

➤ Σε περίπτωση διορθώσεων ο φορολογούμενος οπωσδήποτε να κρατά αντίγραφο των τραπεζικών στοιχείων με αναλυτική κίνηση συναλλαγών ώστε σε περίπτωση φορολογικού ελέγχου να μπορεί να αποδείξει στον έλεγχο το ύψος και τον λόγο των διορθώσεων στις οποίες προέβη.

Τούτο τον εξασφαλίζει διπλά, τόσο ως προς έναν φορολογικό έλεγχο για το έτος που υποβάλλει φορολογική δήλωση αλλά και ως προς το «χτίσιμο» του διαθέσιμου μη αναλωθέντος πραγματικού κεφαλαίου του για επίκληση αυτού σε επόμενα έτη.

➤ Ως προς τις τράπεζες και τη φορολογική διοίκηση συνιστάται -τουλάχιστον- οι τράπεζες να μη διαβιβάζουν στην ΑΑΔΕ μόνο τα ποσά συγκεντρωτικά ανά κατηγορία δαπάνης, αλλά και αναλυτικά την κίνηση των δαπανών, ώστε ο έλεγχος -κατά το βάρος απόδειξης αναλογικά- να μπορεί και αυτός να επεξεργάζεται και να κάνει τις απαιτούμενες ελεγκτικές επαληθεύσεις για το ορθό ύψος των σχετικών δαπανών.

Αλλως, τουλάχιστον να παραμετροποιηθούν έτσι τα συστήματα web banking των τραπεζών και η δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στο αρχείο τους να είναι χρονικά ίση τουλάχιστον με αυτή του βασικού κανόνα φορολογικής παραγραφής ήτοι πέντε (5) χρόνια από το τέλος του έτους υποβολής φορολογικής δήλωσης ή με πιο απλά λόγια έξι (6) έτη ημερολογιακά.

Σε κάθε περίπτωση -κατά τη γνώμη μας- ο φορολογούμενος οφείλει να «διορθώσει» σχετικά τον κωδικό 049 πριν από την υποβολή της φορολογικής δήλωσης, σύμφωνα με τα πραγματικά δαπανηθέντα! Αλλως, είναι μια κατ' αρχήν «ομολογία» που παράγει σοβαρές δυσκολίες στην ανατροπή της!

Ο φορολογούμενος οφείλει κατά δική του βούληση να έχει συμπληρώσει και αποδεχθεί τα στοιχεία και το περιεχόμενο της υποβαλλόμενης από αυτόν φορολογικής δήλωσης!

Υπολογισμοί

Επιπρόσθετα, η επί σειρά ετών εσφαλμένη συμπλήρωση του 049 «ροκανίζει» το πραγματικό μη αναλωθέν κεφάλαιο από εισοδήματα προηγούμενων ετών, το οποίο μπορεί να επικαλεστεί ένας φορολογούμενος για κάλυψη αρνητικών διαφορών του ελεγχόμενου έτους.

Αυτό γιατί στους σχετικούς υπολογισμούς που κάνει η φορολογική διοίκηση για τον υπολογισμό του πραγματικού διαθέσιμου μη αναλωθέντος κεφαλαίου αφαιρεί από κάθε προηγούμενο επικαλούμενο έτος τις σχετικές δαπάνες όπως αυτές υπήρχαν -μη δι-